

**... Велика је сила
блаженства
заједничарења!**

**Разговор са
преблаженим Игуманом**

**Архимандритом
Филотејем Каракалским**

*Са јелинског превео:
Александар Баковац*

- М.М.: љубљени
читаоци и читатељке,
колико год да се
наоблачи, и колико год да
је тама густа, она
нипошто не може да
помрачи оно што је вечно,
што је предивно...

Монаси су, што је
природно, душе
благородне, негневљиве,
часне, једноставне,
истинољубиве, мирне,
које добро расуђују (=
расудљиве). Њима је
страна свака испразност,
њихова етика (= морал) је
висока а њихове душе
слатке. Монах има ту
снагу да са одговарајућим
напором, може да
посведочи и на светлост
дана изнесе љубав и наду
вечног живота. Гнев,
срџба, злоба,
превртљивост и “свака
погрешна ствар” њему је
непозната. Он се не
обазире не преварна
светла која су око њега

него своју пажњу усредсређује не ближњег. Он дише молећи се и дишући се моли. Смирен, незлобив, честан, стран сваком софизму (= испразној мудрости) и празним причама, он живи испуњен духом православља. Његова превасходна брига је спасење душе. У своме животу он дише Господом. Његов главни циљ је улазак у царство Божје. Са божанском љубављу коју има он се прикључује анђеоским хорovima, тврђави православља, изнад које се уздиже часни крст. Он се удаљава од светског, удаљава се и за свет постаје велико сведочење у складу са величином његовог срца. Његова је вера као велика жеђ срца, и она из тог срца проговара. Срце заједно са вером произноси речи које усне не могу

изустити.

Смирена одећа (= раса) монаха указује на блажену силу заједничарења. Монаштво се показује као најлепши и најслађи начин живота, кроз који просијавају светлост и љубав срца, водећи очи његове душе виђењу Бога. Монах свагда ходи без буке, преподобним коракком, препун доброте, моралне узвишености, сталне молитве. Он је непрестано окренут ка будућем граду (тј. царству Божјем) које непрестано иште (= тражи).

Ове мисли су ми пале напамет у суботу увече у дворишту манастира Каракала, док сам слушао звона и посматрао оце како улазе у саборни храм да тамо заједно бдију. “Уђосмо у дом Твој, клањамо се

светом храму Твоме у
страху Твоме”. Њихова је
песма славословна и
победна, док поју свете
химне православља. Сва
свештена богослужења су
украшена византијским
велељепијем.

Кандила, свеће и
полијелеји осветљавају
лице Господње, Пресвете
Богородице,
првоврховних апостола
Петра и Павла, различите
светитеље... Сенке и ми
међу сенкама, душе
огољене у сећању на своја
прегрешења и жеђ за
васкрсењем и
отпуштењем грехова...
Хор монаха поје химне,
предивно увежбаних
гласова. И одмах се
ствара чудесна
натприродна атмосфера.
Канононарх се стара о
исправности служења,
игуман седи на своме
трону, монаси су заузели
своја места и поклањају се

са дубоком
благочестивошћу (= побожношћу). Како ноћ
пада, у светлом обасјаној
Цркви, у хармонији
псалмопоја и велељепију
свештене службе, наша
молитва се топло уздиже
ка Матери света и наша
вера стоји пред вечном
љубављу.

Сав овај свети збор
– сав овај непојмљиви
призор – изгледају као
какав сан и велико
блаженство. Овде се
пројављује живот и
философија живота.
Црква, природно, живи
историју.

Сада ћемо драги
читаоци и читатељке,
разговарати са игуманом
манастира Каракала,
Архимандритом Фотијем.

- Старче,
благословите.

- Архимандрит

Филотеј Каракалски: Нека та Бог благослови. Добро нам дошли, добро нам дошли...

- М.М.: Старче, први утисак о вашем манастиру сам стекао на светој литургији у саборном храму, па вас молим да наш разговор започнемо од агиологије. Замолио бих вас да нам нешто кажете о светим моштима које се налазе у вашем манастиру. Као што је познато, овде на Светој Гори се ни благо ни природно окружење ни зграде не сматрају највећим богатством. Најдрагоценије су свете мошти светитеља преко којих су и сами светитељи присутни, као и чудотворне иконе.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Света Гора је чувар наше Цркве, чувар

православља. Овде се чува предање. Света гора је понос православља. Пресвета Богородица – као игуманија овог светог места – одредила је да се овде чувају у њеним најчаснијим манастирима, сва ова блага Свете Горе а највише свете мошти и чудотворне иконе. Сви свештени манастири имају мноштво светих моштију. Тако и наш свети манастир има велики број моштију, малих и великих.

На почетку, овде се налази део Часног Крста који имају сви манастири на Светој Гори па тако и наш.

Од светих моштију поменућу само оне најзначајније. Овде се налази глава свештенмученика Меркурија, као и дршка његовог мача. Овде

чувамо и главу светог апостола Вартоломеја, главу светог Киријака, као и мошти светог мученика Минодора, затим главу великомученика Христифора, десну руку великомученика Теодора Стратилата која је са месом (тј. нису само кости – прим. прев.), руку светог Михаила епископа Сидонског. Овде се такође налазе и свете мошти светог Харалампија.

Сада желим да кажем нашто више о светим моштима преподобномученика Гедеона, који је овде као монах провео тридесет седам година. Још као млад, у турско доба он се био одрекао Христа. Дошао је на Свету Гору да се замонаши, непрестано иштући милост Божју. У овом храму је послуживао као

црквењак. Читао је Житија светих Мученика и у њему се пробудио огањ. Желео је да и сам пострада и зато је отишао у Велестин – тамо где се некада био одрекао Христа – да Га тамо исповеди. Међутим, - видите немоћ људску – први пут није успео. Уплашио се и вратио. Али његова жеља да пострада мученички није гаснула. У једном тренутку он зачу глас Сведржитеља како му говори: “Онога ко се мене одрекне пред људима и ја ћу се одрећи пред Оцем мојим”. Тада је схватио да је дошао час. Он по други пут узео благослов од отаца и поново оде у онај град у коме се беше одрекао Христа и овај пут га исповеди пред свима. Тамо их /Турке/ је раздраживао, не би ли их тако изазвао и мученички пострадао. Говорио је

против Мухамеда.
Ухватише га Турци и
одведоше га код судија.
Тамо је поднео страшна
мучења. Како је
забележено у Житију
преподобномученика
Гедеона секли су му једну
по једну руку, једну по
једну ногу...

Овај светитељ је
предвидео устанак
/против Турака/ који је
ускоро и уследио. Његово
мученичко страдање се
догодило 1848. године, а
устанак се догодио три
године касније. Ово
пророштво је он био казао
Константину који је од
јудејства прешао на
хришћанство и који је од
њега тражио да му каже
нешто што ће утврдити
његову веру. Чудесан је
живот
преподобномученика
Гедеона. Овде имамо
његове свете мошти.
Његова света глава налази

се у Тирнаву.

Овде се налазе и делови моштију многих других светитеља. У одређене дане у години, када је празник тих светитеља, ми мошти које се код нас чувају излажемо ради поклоњења...

Имамо делове Часног Крста и имамо свете мошти, имамо и чудотворне иконе које монаси такође веома воле и поштују. Поменућемо чудотворну икону Богородице Горгоепикије као икону првоврховних апостола Петра и Павла, као и икону дванаест апостола...

- М.М. Када је саграђен ваш манастир?

- Архимандрит Филотеј Каракалски:
Тачно време није познато.
Постоји међутим

хрисовуља византисјког цара Романа Диогена која сведочи да је наш манстир постојао у једанаестом веку.

Велелепна кула коју гледате је саграђена у шеснаестом веку у време док је овде био један игуман из Молдавије.

- М.М.: Старче, колико отаца живи овде у манастиру Каракалу?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Број монаха у Каракалу је опадао све до 1981. године, тако да је било остало само четири оца. Тада је дошло нас неколицина из манастира Филотеја тако да је манастир имао између осам и десет монаха. Данас братство броји тридесет пет монаха, слава Богу!

- М.М.: Какво је

ваше правило, у колико сати устајете?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Мало се разликује зими и лети. Дан траје око дванаест часова. сунце залази око 21.00. Правило започиње у 01.00. Тада монаси имају око два и по сата молитве у келији, а након тога почиње богослужење. То је отприлике у 03.50 током лета. Сваке недеље пратимо залазак сунца и према томе усклађујемо време, јер се дани после половине зиме продужују а од половине лета се скраћују а ноћ продужава. Ми, дакле, пратимо време заласка сунца...

- М.М.: Старче, шта ради монах у келији, тј, како се моли пре него што ће доћи у саборни храм? Шта је саставни део сваког монашког

подвига? То зависи –
колико ми је познато – од
старца, и то је различито
код свакога, у складу са
његовим могућностима,
биолошком снагом,
телесним слабостима...
Шта, дакле, монах ради?
Моли се уз помоћ
бројаница? Чита
Старечник? Чини
метаније?

- Шта ради монах у
својој келији пре
богослужења?

- Архимандрит
Филотеј Каракалски:
Сваки монах се тада стара
о свом духовном
напредовању. Као што сте
и ви веома тачно
приметили, његово дело
је у складу са његовим
могућностима и његовим
настројењем. То се
наравно, разликује од
монаха до монаха. Неки
имају више снаге за умну
молитву и више времена

посвећују овом духовном делању. Други време проводе и у молитви и у читању духовних и светоотачких књига према правилу које имају. Исто важи и за држање правила током дана. Много пута монах има молитвено настројење и више времена проводи молећи се. Другом приликом има боље настројење за читање него за молитву. Такође се молимо и за оне међу нама који имају различите проблеме... Монаси се такође моле и за људе уопште, за поједине особе. Они одабирају погодно време и тада се моле. Хоћу да кажем да се правило мења сваке вечери. Многи наравно, користе време пре богослужења за молитву да би се тако припремили и испунили благодарношћу. Време богослужења је поново време духовног делања.

Након јутрења свакога дана служимо и Свету Литургију, увек, осим у време Свете Четрдесетнице (тј. осим у оне дане Св. Четрдесетнице када типик прописује да се литургија не служи – прим. прев.).

- М.М.: Старче, говорили сте о молитви – реците нам, молим вас, који је смисао молитве? То је неколико кратких речи: “Господе Исусе Христе помилуј ме”, али она потреса кости, како говоре старци. Ђаво бежи од ње. Какав је значај монологне молитве, која толико много помаже свету, иако то свет можда и не зна. То је призивање имена Господњег, које је њен основ.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Заиста како говори Свети Јован Лествичник,

“Исусовим именом ,
побеђује се у рату”. Ово
име има велику силу. У
ранијим временима али и
у наше доба – људи имају
ограничени ум и не могу
да у њему држе многе
речи – ова молитва је по
мери свих. Ову молитву
нам је дао Бог као један
велики дар, како бисмо
могли да се њоме
користимо. Таква је снага
ове молитве – то су
малобројне речи међу
којима је име Христово од
којих дрхти лукави. Ова
молитва помаже човеку
да се ослободи помисли, и
да се избави из мреже
лукавога. Треба доста да
се трудимо како бисмо
могли да свој ум
усредсредимо на ову
молитву. Мало по мало и
њено понављање почиње
да ослобађа ум од ропства
које је створио лукави.
Мало по мало ум се
охрабрује, почиње да
осећа утеху, почиње да

осећа радост, да осећа мир, да осећа веру, стрпљење, благодарност. Благодаћу Божјом ум постаје храбрији свагда призивајући име Христово. Благодат Божија почиње да му даје утеху.

- М.М.: осећа сладост...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Да. Ум се, мало по мало ослобађа и утврђује. Душа се испуњава храброшћу и надом. Очишћава се и срце онога који се моли. Овако оснажен човек осећа радост. Колико се више труди на молитви, толико више бива слободнији, и има боље напорјење према ближњима. Молитва је лек, снажан и спасоносан. Њу саветујем свим мислама своје душе. Она оздрављује, исцељује...

Човек се молитвом, мало по мало, ослобађа, и током времена се исцељује. Молитва је духовно здравље, сила, помоћ Божја, слобода и све што је добро!

- М.М.: Старче, а ако ум још увек није усресређен на молитви, ипак постоји благослов. Зар није тако?

- Архимандрит Филотеј Каракласки: Управо је онако као што сте рекли. Када, упркос нади ум није уредсређен оваква молитва ипак има своје енергије (= дејства) и она оснажује онога који се моли. Погледајмо то са практичне стране: У време рата, током ноћи, стражар чује да са друге стране долазе непријатељи. Не види их. Међутим, он ће ипак пуцати на ту страну, што ће непријатеља

изненадити и уплашити. Непријатељ ће се зауставити, бојећи се да крене напред. Видите како је ипак нешто учињено, иако паљба није погодила циљ. Ово се још више показује када се вратимо на нашу тему. Када је реч о монолошкој молитви, уколико је ум приликом призивања имена Божјег усредсређен, тада ће и последице (= резултати) бити најбоље. Потребно је уложити “труд” приликом човековог настојања да се душом и телом преда овој молитви. Јер добар напор учвршћује и страдање очишћује. Свети оци нас саветују да се око овога потрудимо (= намучимо), узрастајући /тако/ све више... Другог пута осим молитве нема. Она нас води заједничарењу са Господом и Богом нашим и кроз њу боље спознајемо смисао

тајинског живота.

Наравно овде треба говорити уопштеније. Говорили смо само о монолошкој молитви. Међутим, сви видови молитве имају своју вредност и свој значај. Од Молитве Господње “Оче наш...” до различитих богослужења, повечерја, молитава и благодарења Пресветој Богородици, полуноћница, појања псалтира у свему томе је велика сила. Кажем вам да многа браћа која нису расофори (тј. који нису обучени у монашку одећу, нису монаси – прим. прев.) и који су у браку, са великим смирењем се саподвизавају монасима у ноћној молитви! Како су ми на исповести казали, они се држе правила (= канона) ноћне молитве и на починак одлазе у јутарњим часовима!

Отприлике исто онако као и монаси.... Веома сам се удивио што постоје такви подвижници у свету. Они који се моле током ноћи задобијају од тога велику корист, због тога што и духови злобе махом делују ноћу. Магијаши, сатанисти, раде ноћу. Тада верни треба далеко више да се подвизавају. Наравно, лукави не седи скрштених руку. Током ноћне молитве он покушава да наведе на човека поспаност, помраченост ума, хиљаду једну препреку.

- М.М.: Оно што називају борбом?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Да, борба. Веома исправно...

- М.М.: Када се они који су одавно монаси стану подвизавати, каква су њихова искушења. Ово питам пошто смо једном

приликом раније поменули да они који су дуго времена монаси имају једна а они који су монаси од скоро друга искушења.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Једна су искушења на почетку а друга су касније. Бог не допушта снажним демонима да жалосте монаха који тек почиње. Заиста, благодат Божија пригрљује новог монаха, као што се и мати брине о детету – толико више, колико је оно мање! Држи га, подржава, потпомаже. Тако и божанска благодат чини монаху на почетку његовог духовног живота, да би, како смо већ говорили, он стекао искуство. Ово, како време протиче, за њега постаје веома корисно. Божанска благодат му се на даје тако да има утисак да је

стално у “топлом врту” јер је потребно да се оснажи. Циљ је да стекне духовну чврстину, снагу – свагда у Богу. Тако и благодат Божја, и када га оголи (= обнажи) и када га утврђује и када га умирује, свагда га оставља, чини то да би га оснажила. Пажња: не напушта га, него га привремено оставља. Привремено се повлачи да би тако постао снажнији...

- М.М.: То повлачење се догађа из педагошких разлога...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Свакако из педагошких разлога. На тај начин /монах/ бива васпитаван, увежбава се. На почетку Бог допушта мала искушења која су лака. Мало по мало та искушења бивају све тежа и увећавају се. У почетку

Бог дозвољава да монаха искушавају зли духови мале снаге. Током времена Бог допушта да почну да га искушавају и снажнији демони. Бог то чини увек у својој премудрости...

На тај начин се на делу показује храброст монаха, његова вера, његово стрпљење, његова чистота, његова љубав према Христу, његова трпељивост у борби. Потребно је да овакве борбе дођу, неизоставно је потребно да дођу. Од нас зависи напредак, од нас зависи наша достојност...

- М.М.: Старче, на који начин ђаво војује против монаха?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Небројени су начини и методе које ђаво крости да би нашкодио монаху...

Он се служи највећим лукавствима... веома промишљато. Духови који нападају монахе чини то на веома танан начин. Они наносе монаху штету на много суптилнији начин него што то раде демони са браћом лаицима. Да кажем то једноставно: На хиљаду браће долази један демон да их искушава, док се на једног монаха устремљује хиљаду демона!... Они наносе монаху штету помоћу помисли, на хиљаду један начин, који се чак не могу ни осетити. Многи монаси – али и браћа која живе у свету – имали су искуство осећаја присутности демона. Заиста. Све ово – ако постоји молитва Богу – ојачава монаха.

- М.М.: Старче, многи световњаци, разговарајући између себе, говоре: “Ајде кажи

сад, где су ти ђаволи... О томе говоре попови. То је фантастична прича створена зато да би се плашили световњаци”.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Желим да кажем да је највећа уметност сатанина скривање, његово настојање да нас убеди како он уствари не постоји. На тај начин људи пострадавају, пошто немају духовну будност, и падају у погибао. Тада, ако се испуни прва намера сатанина, срце човеково се испуњава маловерјем. На ум му тада долазе помисли као на пример: “Данас сам пао у грех. Нема спасења за мене. Сада сам завршио са собом...”. Ово је други план лукавог. Човек пада у мрачно маловерје, са свим оним што овакво стање доноси... Како каже Апостол Павле “Где се

умножава грех, увећава се и благодат!” Другим речима, највећи од највећег греха такође је милост Божја.

- М.М.: Старче, реците нам нешто од основних особина отаца овог манастира који су се причислили (= прибројали) торжествујућој цркви.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Благодарим. У складу са оним што су нам приповедали стари оци манастира Каракала – а што су они примили од оних који су били пре њих итд. – у ову област су долазили оци из манастира Фолотеја и Велике Лавре и она је сматрана њиховом облашћу. Ови оци су боравили у многобројним колибама. Они су се веома строго подвизавали

царства Христовог ради. Блажени архимандрит Хризостом говори у свом писаном сећању – објављеном 1957. године под насловом “Света Гора Атонска” – да је један благочестиви свештеник из Ларисе, који је 1950. дошао као поклоник овде на Свету Гору, изненада угледао једног старца који се кретао око манастира Каракала лебдећи на један метар изнад земље!

Овај монах манастира Каракала био је најблаженији старац Галактијан, човек строгог подвига и великих врлина.

Током периода између два светска рата у нашем манастиру је живео чувени отац Кодрат. За њега су говорили да је имао сјајно образовање. Говорили су да онај ко дође на Свету

Гору а не упозна старца Кодарта није видео на Светој Гори оно што је требало. Он је био светла личност, старац који је имао дар расуђивања. Његово присуство је било велики благослов. Он је свакако био наш претеча. Нисмо имали среће да га упознамо током његовог живота, али према предању Каракласких отаца, његово стално присуство овде се може осетити. Много тога значајног памтимо и о старцу Херувиму који је учинио многа чудеса...

- М.М.: Старче, топло вас молим да нам испричате нешто о животу оних монаха који су овде живели пре вас, према усменом предању отаца као и према писаним сведочанствима којих се сећате.

- Кажите...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Отац Кодар је био родом из Мале Азије као и други Каракалски оци оног времена. На Свету Гору је дошао када је имао двадесет година, 1879. године. Након трогодишњег искушеништва постао је монах 1882.

Он сам је говорио – много касније – о томе како се његова мајка противила када је сазнала да је отишао на Свету Гору: Када су код куће чули да сам отишао на Свету Гору, веома су се разљутили, а такође и моја мајка. Мој отац је био мирнији и духовнији човек: “Зашто плачеш?”, рекао је мајци: “да ти дете није отишло у разбојнике?” Није. Можда је отишао у лопове? Није. Можда је отишао да се опија по крчмама? Није.

Отишао је у монахе. Отишао је да се преда Христу а не сатани. Требало би да се радујеш а не да плачеш!”.

Када је дошао у манастир, оци су му се нашли у свему што му је требало. О свом првом доласку на ово благословено место он сам је приповедао: “Тек што сам чуо о томе шта је то киновија, веома сам се обрадовао. Киновију сам тражио и киновију сам нашао. Старији монаси су ми говорили а ја сам све са пажњом слушао. Све је на мене остављало утисак!””

Након првих дана проведених у манастиру он је почео са послушањем према своме старцу и према оцима. Увек је био први када је требало извршити послушање – свако без

изузетка – што му је све доносило лични напредак. Све је у манастиру савршавао са великом радошћу. Заиста. Између различитих послушања бавио се манастирским имањем у метоху на Касандри итд... Братство га је, када се упразнило место игумана, изабрало на ово место године 1914. Ово је заиста био избор надахнут Духом Светим. Ово је потврђено током педесет благодатних година колико је поживео као монах. Читава Света Гора га је веома поштовала а за њега се чуло и ван њених граница, и то у оно време када није постојала штампа и други начини обавештавања. Међу онима који су га поштовали, било је и неких Турака који су му дали надимак “Кодрат ефендија”! Пошто је знао турски језик, помогао је

многим хришћанима, спасавајући их од велики страдања, чак и након своје смрти.

Једном приликом у стотој години, пројавила се пред старцима његова духовна величина. Током двадесет шест година (од 1914. до 1940) управљао је нашим манастиром са сваком исправношћу, водећи га свагда у “мирну луку”. У његовој личности су се потпуно оствариле речи Светог Јована Лествичника: “Пастир истини управља љубављу. Јер ради љубави се Пастир разапео”. Отац Кодарт се веома много старао о својој пастирској дужности. Његова оружја су била љубав и саможртвовање и превелика брига за духовно напредовање каракалских отаца и браће. Није знао за сан.

Напротив, веома је добро знао шта је бдење и молитва за спасење душа “оних који су у Христу”. Веома је добро познавао свој задатак пастира и настојао је свагда и на сваки начин да се међу браћом оствари оно што је на богослужењу говорено: “Христос међу нама беше, јесте и биће...”. Свети Јован Синајски нам говори: “Боље је да се завадиш са Богом... него са својим старцем!”. на овај начин, преувеличавањем, Свети жели да нас подучи да никако не треба да се дрзнемо – а још мање да се љутимо – на нашег старца, јер тада ђаво прославља своју обеду... Ако се монах удаљи од Бога, старац га на овај или онај начин враћа Господу и Богу нашем (ово је први случај, према светом Јовану).

Али ако се монах удаљи од свога старца ко ће га руководити, ко ће га утврђивати, ко ће га вратити у залив светих отаца? Све ово је старац веома добро знао и увек је у каракалској обитељи стварао одговарајуће духовно окружење...

Отац Херувим такође приповеда да је старац Кодарт након подневне трпезе – у време одмора – одлазио у своју келију али је често седео на једној клупици која се налазила поред параклиса Преподобног Гедеона. Ту се молио умном молитвом помоћу бројаница. Другим приликама је седео на једној клупици која се налазила горе код дрвених степеница које воде у манастирску авлију. Када би га неко упитао: “Шта радиш овде старче?”, одговорио би са великим смирењем: “И ја

помало спавам”. “Старче, како ћеш да се одмориш тако седећи? Зашто не одеш у своју келију да се опружиш?” Било му је тешко да на то договори и да нађе одговарајуће речи: “Чобанин (= пастир) треба да бдије дете моје. Јер чим прилегне сан га ухвати, а вук вреба...”. Не могу да спавам у келији, јер док сам једном тако дремао у једном углу, подсетила ме је келија на гроб! Једном приликом су га упитали: “Шта значи бити монах?” А он им одговори: “Монах значи да желиш да спаваш а да не спаваш. Да желиш да једеш а не једеш. Да желиш да пијеш а не пијеш. Монах значи “борити се против природних потреба”. Током тајне исповести, често је свој длан стављао на потиљак онога који се исповедао. Стојећи тако пред оним који се

исповедао, говорио му је:
“Остави овде, овде, своје
грехе и отиди ослобођен!”
Највише је исповедао у
параклису светог Гедеона.
Старац га је веома волео.
Једном приликом је браћи
кроз сузе рекао: “Велики
је херој био свети Гедеон.
Одрекао се Господа
речима својим али Га је
исповедио крвљу
својом!...”.

Искуство и савети
представљају за сваког
монаха а нарочито за
онога који води душе –
читамо поново дивно дело
блаженог старца
Херувима – велико благо
и велики дар који примају
они који се прикључују
монашкој породици.

Многи светогорски
оци се сећају мудрости и
живе речи старца
Кодарта: “Жртвујте, децо
моја, сами себе. Никада не
пропуштајте богослужења

и своје правило. Понедељком, средом и петком да постите. Јер се кроз пост припрема срце човеково. Прва заповест о посту и о уздржању дата је била још у рају. Мојсије је, када је требало да добије таблице са заповестима, постио. И ми треба да постимо ако желимо да испунимо Закон божји. Пророк Илија је постио. Сам Господ је постио четрдесет дана у пустињи”.

“Молите се. Колико се неко више бави молитвом “Господе Исусе Христе помилуј ме”, толико ће се више приближити небеском и одвојити се од земаљског. Молитва је јединствени лек за монаха!”

“Оци, држите се бдења. Ми монаси опонашамо (= следујемо)

Анђеле. Анђели бдију и прослављају Бога”.

“Држи се свог свакодневног правила”, саветовао је сваког монаха. “Свакога дана да устајеш као да те је неко убо врхом игле, али не и да тако лежеш”.

“Да се стараш о свом послушању. У цркви да будеш први (тј. да тамо први стигнеш – прим. прев.). Немој осуђивати никога. Ради свој посао, без да се осврћеш на то како свој посао обављају друга браћа.”

“Онај ко дође да буде калуђер треба да у себи има пламен, ентузијазам, ревновање какво се може наћи на Атону. И да на њему остане до краја!” Ово је често говорио да би указао на две ствари: “Прво, да монах на

почетку свог подвига мора у себи да има нарочити пламен ревносне љубави и херојског исповедништва и друго, да када касније монах војује страдајући од непријатеља он ће моћи да се користи својом ревношћу и првом жарком жељом за Богом.

“Знаш ли какав треба да буде монах?”, питао је старац повремено: “Као онај који је већ умро. Нити се вређа, нити се горди нити га то погађа и уопште не говори!”

“Оци, послушање је велико смирење. Онај који извршава послушање улази у рај. А онај ко га пренебрегава излази из раја”.

Свети старац се упокоио у Господу 31. јануара 1940. године, оставивши свима нама

каракалским монасима
пример своје
преподобности.

- Нака се моли за
нас. Амин.

Слава Богу,
љубљени мој Маноли,
има сам среће што сам
упознао Старац Матеја,
дивног каракалског
јеромонаха. Био је један
од четворице отаца које
смо затекли овде, као што
сам на почетку рекао.
Диван је био отац Матеј!
Он заиста спада међу
свете људе које сам овде
на Светој Гори упознао.
Нека нас Господ удостоји
да објавимо нешто од
његових списа у којима је
описао живот овде на
Светој Гори.

Рећи ћу вам нешто
о њему:

У време када је он
овде дошао нису
постојали путеви. Отац

Матеј је 1928. године дошао овамо из Дафнија преко Кареје. Плакао је од радости и из свег гласа је духовно повикао славећи Господа и благодарећи Му што га је удостојио да дође на ово благословено место. Напоредо с тиме благодарио је и Пресветој Богородици која га је привела у своју област (тј. на Св. Гору).

На почетку је био уз једног старца из скита. Мало касније, са његовим благословом, почео је да живи у киновији са старцем Кодартом, овде у нашем манастиру. Често нам је говорио о светим примерима отаца оног времена. Радост Божја је била изображена на његовом лицу. Од како је био хиротонисан (= рукоположен) за презвитера ни један дан није прошао а да није служио Литургију.

Највише је волео свету Литургију и савршавао ју је свакодневно. Сваки пут је савшавао Литургију са приљезношћу и са усрђем новорукоположеног свештеника!

Када смо га ми упознали имао је седамдесет и шест година. Упокојио се у осамдесетој, али смо са њим поживели четири благословене године. Отац Матеј је био велики подвижник. У својој келији није имао никаквог грејања. Његова келија је била на таквом месту да је у њој било веома хладно. Ми нови монаси који смо овде дошли, сви имамо грејање. Њега нисмо успели да убедимо да се пресели у келију са грејањем. Сваки пут када бисмо му то поменули одговорио би нам на исти начин: “Овде ме је

спочетка сместио мој
Старац, овде треба да
затворим очи”. Било му је
скоро осамдесет година
када се разболео од
прехладе. На ногама су му
се биле појавиле ране. И
тада је служио
свакодневно, наравно у
параклисима у којима
није било грејања. Треба
да вам такође кажем да је
помињао – а то је трајало
сатима – сва имена која су
му била дата да се за њих
моли од када је постао
свештеник па све до
последњег тренутка! Сва
та имена је имао записана
у једној свесци, коју је
читао од почетка до краја!
Када због људске
слабости није могао да
прочита стотине страница
на свакој литургији, након
читања од више сати,
настављао је на следећој
литургији. Почињао је
помињања од патријарха,
архијереја, јереја, монаха
а потом је читао хиљаде

имена браће из света. Често је савршавао и освећење уља и слао га у различите градове и села. Ми смо га наговарали да пређе у келију која се греје, говорећи му да ће то свакако морати да учини када буде још старији и када још више ослаби. “Шта ћеш тада оче?”, питали смо га да би тако убедили. Сваки пут нам је старац пророчки одговарао. “Немојте се узнемиравати оци. Још је мало дана остало док не дође време да ме узме Пресвета Богородица!” Како је рекао тако је и било... Четири или пет дана није служио литургију пошто је био болестан. Петога дана је издахнуо. То је радосно уснуће преподобног!

- М.М.: Старче, колико ми је познато, светогорци који свој живот проведу у овој

области Богородичиној не бивају после смрти мртвачки укочени...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Стварно је тако. Овде се “побеђују природни закони”! Природни је поредак да тело отврдне, да се “окошта” /укочи/ како и кажемо за мртво тело. То је природна појава као што је природна и промена боје коже покојника. Са светогорцима заиста не бива тако. Тело је сасвим гипко и израз лица покојника је смирен све до укопа у гробници нашег манастира. Зар то није чудно? Наш живот је испуњен чудима. Погледајмо рецимо освећену водицу. У кућама често налазе освећену водицу која је тамо стајала деценијама. Освећена водица је још увек “свежа”. Исто се

догађа са цвећем приликом Крстопоклоњења. То су заиста чуда. Благодат светих моштију је велика. Наравно за наше рационалистичко доба све је ово чудно и објашњава се на хиљаду један начин...

- М.М.: Старче, да се вратимо мало на правило које монах савршава у својој келији и на богослужења која потом следе у саборном храму током ноћи. Зашто устајете “пре праскозорја” како кажу? Могли бисте да устанете – опростите ми на оваквом питању које је реторичко и које има за циљ само да помогне разговор – у седам сати ујутру да идете на литургију да савршавате своје правило у келијама итд. Све бисте то могли, али дању. Све бисте ово могли тако да

чините да би тело могло да се током ноћи одмори. Због чега, међутим, током ноћи сви светогорци васпитавају своје тело и током ноћи га истјазављају правилом, бројаницама, непрекидном молитвом, богослужењима која се у наставку одвијају у саборном храму, непрекидним свеноћним бденијима која трају читавих шеснаест часова итд... Због чега све ово старче? Шта је то тако посебно у ноћи? Шта то ноћ има више од дана што одговара молитви?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Многи ми постављају ово питање када се овде сусретнемо, али и ван овог манастира. Добро, кажу, зар то не можете да радите и преко дана? Зашто мора да буде ноћ? Ноћу се међутим, све мења... Ноћ са својом

тамом даје једно посебно
окружење! Време
полуноћнице је
незаменљиво. Оно просто
призива на молитву. И
душа је тада спремнија.
Призив на молитву који
душа добија током ноћи
никада не може да добије
током дана.

Ово свакако не
треба погрешно разумети:
сваки час је добар за
молитву, сваки тренутак
током дана. Сви часови су
добри и човек увек може
да се моли. Али најбоље
време за молитву је ноћу.

- М.М.: Током
ноћи су “небеса отворена”
као што кажу...

- Архимандрит
Филотеј Каракалски:
Свакако можемо и тако да
кажемо. То је диван израз.
Током ноћи онај ко се
моли најчистије осећа
благодат Божју. Током
ноћи се много лакше

постиже духовно васкрсење. Такође је веома важно и то што монах током ноћи жртвује своје телесне потребе, своју потребу за сном. Он на тај начин пред ноге Христове полаже нешто сопствено.

- М.М.: Он даје крв и прима Духа...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Да, заиста. У време када већина људи спава, неко покушава да се усредсреди – свој ум, мишљење, став – и да се узвиси према Богу. Оваква настојања монаха радују Господа.

Раније сам рекао да и монаси и браћа лаици имају благословену савест да се моле током ноћи. Такође су веома корисна и мала свеноћна бденија која се савршавају у парохијским црквама.

Бдење је за оне који су у свету веома драгоцено и плодносно. У ранија времена они који су се молили су бдели по неколико сати током ноћи, колико им је дозвољавао њихов свакидашњи живот.

- М.М.: Старче, колико ми је познато, сви оци овог манастира се баве умном молитвом.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Све монашке заједнице на Светој Гори, као и оне које се налазе у свету, живе на исти начин. У свима њима је присутан велики труд. Нарочито у наше време када су духовни људи више у могућности да читају духовне књиге, житија светих, свете оце, ревновање и познање све више узрастају. Монаси су све савеснији. Дању и

ноћу се труде у подвизима и сами и кроз заједничку молитву на богослужењима. Заиста се сваки монах диже сваке ноћи да саврши своје правило, да се моли, да се подвизава, да војује... И ако је несавршен, срце му не да да не бдије!... Тако ће он са трудим да савршава своје правило. Наравно све ово уз помоћ благодати Божје.

- М.М.: Старче, постоје ли данас монаси који се упуштају у дубље воде умне молитве? Постоје ли данас монаси који се моле срцем, који војују у своме срцу?

- Архимандрит Филотеј Каракласки: Немогуће да и у једној епохи недостају овакви људи. И у наше време постоје оци који се налазе на овој висини. Чак и у кратко време када спавају

молитава се одвија у њиховом срцу. Такви људи никада неће нестати. Може бити да их је у наше време мање. Али никада неће потпуно нестати. Сво подвижништво отаца је, међутим, часно и чудесно. Неки од њих – а благодат Божија зна оно што је најдубље у њима – имају велику снагу и достижу ову меру. Наравно, ово није за све, него само за оне које Господ позна... Ипак сви настоје да дотле стигну и то има свој смисао. Бог гледа на настојања свих, на њихове покушаје и труд и они бивају близу савршених. Господ који зна срца и бубреге зна и за њихову жељу, за њихов подвиг, за њихово настојање.

- М.М.: Још од почетка нашег разговора, на капији манастира која гледа на море, приметио

сам свети игумане да бројанице нису престале да се крећу у вашој руци. Док ви говорите кроз ваше прсте је прошло хиљаде “чворића” бројаница...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: То је од... навике, благословени. Блажено би било да је и ум тамо... Благодат Божја ће све савршити. Читамо како су у прошла времена монаси употребљавали различите начине да свој ум “држе”. Једни су то чинили уз помоћ каменчића, други уз помоћ канапа на коме су били везани чворови. Некада бројанице нису биле повезане са крстом (тј. данашње бројанице су тако направљене да чине крст). Ћаво је развезао бројанице... тако да оци не би могли да се моле. Једном приликом је анђео Господњи показао светом

Пахомију како да плете бројанице са једним крстом унутар сваке, тако да ђаво није више могао да их развезује! Пошто је крст уплетен у сваку бројаницу, ђаво од њих бежи..

Гледам данас како бројанице носе многи, “ради моде”. Није важно. Боље је да носе бројанице и ради моде – уплетене од толико крстова – него да носе било шта друго. Мало по мало временом ће неки од њих почети да их користе и за молитву. Постоје данас и неки људи који их носе за “срећу” што је сасвим демонски!

- М.М.: Много тога демонског има у наше доба, старче. Неки куцкају у дрво када чују нешто лоше. Неки се склањају када виде црну мачку или када виде

поворку са сахране у
понедељак ујутру...

- Архимандрит
Филотеј Каракласки:
Ђаво нас исмева... Од
природних ствари које се
дешавају у нашем животу
он покушава да прибави
“корист” за себе.
Покушава да човека
учини страшљивим од
онога што га окружује, да
би он некако пао и онда се
осетио слободним. Човек
уместо да оде у Цркву –
где треба да иде – трчи
код оних који гледају у
талог кафе, код оних који
гледају у карте, код
медијума, код оних код
којих ће изгубити душу
своју. Сатана нам се због
овога смеје. Због чега
допуштамо да будемо
овако исмејани? Треба да
будемо – како нас је и Бог
створио да будемо –
слободни. Христос нас је
ослободио од тираније
смрти и од ђавола. Када

ћемо ово разумети и када ћемо се због тога радовати? Не треба да се бојимо од ствари због којих нема разлога да се бојимо. Не треба да дозвољавамо лукавине да нас свезује овим оковима, да нас вуче и да нас гура... Све ово може некоме да изгледа смешно, али од тога човекова душа може да буде веома озбиљно позлеђена.. Жалостим се и срце ме боли када гледам људе – и то образоване, научнике – који имају такве страхове...

- М.М.: Старче, чуо сам да се у новинама често постављају питања. Ако нас је Бог створио слободнима и ако неизоставно чува нашу слободу, због чега тражи од нас да будемо послушни Цркви? Молим вас да одговорите због оних који овако размишљају, и објасните

им да стварно послушање води у стварну слободу.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Послушање је “тајна”! Човек који заиста осети радост послушања, то чини од срца и тражи да увек има послушање пошто му је позната корист коју задобија на овај начин. Послушање никако није недостатак слободе. То је вољна одлука да се потчинимо вољи Божјој. “Сав живот свој, Христу Богу предајмо”. Ово чујемо благодарећи љубави Христовој. Овде у нашем манастиру и на читавој Светој Гори све је подређено слободи. Монах потпуно слободно одабире овакав начин живота што је и потврђено речима Господњим: “обај ко жели тај ми и долази...”. То је предање Свете Горе, које

као непрекидна литија протиче вековима. Сваки монах слободно одабере пут послушања и према старцу и према сабраћи. Међусобно се слушају ради љубави Христове, који нам је први дао пример послушања “будући послушан све до смрти...”. Монах који држи послушање следује Христу. Послушање је његова утврда. Послушање води ка смирењу, које нас сједињује са Богом. У послушању се садрже и остале врлине, љубав, жртвовање, вера, смиреноумље. Послушање је један снажан магнет који привлачи благодат Божју. Дух Цркве се изражава кроз послушање. Послушање је такође добро и за браћу која се налазе у свету. Онај ко савршава послушање је радостан, једноставан,

добро напредује у врлинама. Ако човек стекне послушање нестаће многа зла. Нестаће сукоби, нестаће свађе, поделе... У срцу тада узраста благослов Божји, који у њега силази каналима послушања.

Послушање је основа свих осталих врлина, како смо и раније казали.

- М.М.: Шта заправо значи стрпљење?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Стрпљење је основна врлина. Стрпљење и истрајност иду заједно и ове врлине су незаобилазне јер се њима спасава душа и задобија рај.

- М.М.: Старче, који је значај расуђивања? О овој врлини често слушамо... Духовник који

има дар расуђивања,
старац који расуђује,
расуђивање о нашем
животу...

- Архимандрит
Филотеј Каракалски:
Свети Оци су поставили
врлину расуђивања
високо на лествици
врлина, пре љубави?
Зашто? Зато што
расуђивање показује
човеку колико, где, када,
како... Расуђивање је
двојако. Са једне стране
оно је дар Божји а са
друге оно је плод
личносног искуства. Бог
је тај који просветљује
искуство и из тога се рађа
расуђивање. Како пролазе
године, како се стари,
расуђивање узраста и
постаје јасније (=
кристализује се). И ово је
тајна! То је један од
највећих дарова које Бог
даје човеку. Расуђивање
помаже у љубави, помаже
у посту. Оно помаже

човеку да избегне /штетне/ крајности. Помаже човеку да не ради ствари које су погрешне и лоше. У свим делима човековим, расуђивање предњачи. Можемо рећи да је расуђивање кормило.

- М.М.: Старче, замолио бих вас да кажете нешто о великој теми помисли. Овде на Светој Гори, увек и свуда, било да се крећем или да стојим, чујем монахе како међу собом говоре: “Имао сам помисао”, “имам добру помисао”, “дође ми помисао”, “отићи ћу код старца да му изнесем своју помисао”. Шта је то старче, помисао? Напољу у спољном свету, нас световњаке то много не додирује. Можда због тога што грешимо делима и речима... Помисао се збива у уму. То су грешне мисли за које ми световњаци сматрамо да

их углавном имају монаси који не греше, попут нас, делима и речима.

- Шта ви о томе мислите, старче?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Они који живе у свету немају представу о томе шта су то помисли. Њима то изгледа чудно због тога што у то углавном не верују. Када се међутим, отпочне са духовним животом тада почиње и рат са помислима, како се пресеца грешење у делима и речима. Тада дође човек и каже: “Па ја раније нисам имао помисли. Зашто их сада имам?” То је сасвим природно, пошто ђаво раније није о томе бринуо – док је човек водио световни начин живота – да тако кажемо. Он се тада није старао о томе да га ... не би пробудио, да га

не би продрмао из његове учмалости!... Када, пак, човек почне да се супротставља ђаволу, када се остави греха, када почне да зауздава своје страсти, тада почиње и рат помислима. Људи се често од овога плаше, али то је природно и због тога не треба да губе наду. Нормално је што им се ђаво супротставља пошто је он наш непријатељ. Он људе жалости хиљадама помисли.

- Љубљени мој Маноли, зле помисли свакако жалосте човека, али оне са друге стране показују и његово... достојанство, пошто указују на духовно напредовање. Човек покушава, бори се против себе самог и подвизава се да би напредовао. Код оних који се подвизавају у свету води се мали рат помислима. Монах,

међутим, - кога ђаво напада – има да води велику борбу. Његови непријатељи су безбројни. За монаха је рат помислима најважнији. Као што сте и сами поменули, рат помислима је најзначајнији и од њега све зависи. Што је човек искуснији овај рат од њега захтева већи напредак, душевну чврстину и храброст. “Од помисли имамо користи и од њих страдавамо”, говоре свети оци. Рекли смо да од овога углавном зависи напредовање монаха али оно зависи и од других подвига. Да кажем поново: Не треба да се устраши и не треба да губи наду и да говори “зашто, зашто”. Не. Помисли су потребне. Оне су неопходне и доносе корист. Треба да им се супротставимо храбро и са надом (= поуздањем). Оне су веома

важне. Најважније је да наше помисли исповедамо старцу – монаси, световњаци духовнику. Старац са својим искуством, са својим просветљењем одмах примећује ако постоји нека грешка, ако постоји нешто што је опасно и одмах утврђује и помаже. Што веће искуство има духовник са овом ствари, толико више и може да помогне. Старац ће утврдити, помоћи ће. Колико чешће из себе избациш помисли – то боље. Свакако, старији монаси немају толико потребе за честим исповедањем колико млади. Старије старац прати редовно. Али као што мајка нарочито мотри на дете док је мало, више него на децу која су поодрасла – пошто је малом детету то неопходно – тако и старац мотри мање на онога ко је

већ дуже монах у поређењу са оним ко је нов.

- М.М.: Страче, да променимо тему ако је благословено и да кажемо нешто о неприступачности /за жене/ Свете Горе о којој су многи говорили и писали током времена...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: То да Света Гора не буде приступачна за жене одредила је сама Пресвета Богородица и то све говори... То није монашка измишљотина итд... Пресвета Богородица је тако одредила. Знате да је Мара, мајка султана Мухамеда била хришћанка, кћи српског цара. Када се 1453. године збио пад Цариграда, Мара је сакупила свете мошти и свете сасуде, да их Турци не би уништили. Међу

светим моштима налазили су се и дарови мудраца, које је она такође донела овде на Свету Гору. Дошла је тако до улаза у манастир светог Павла и пошла да уђе. Тек што је направила први корак, зачу глас Пресвете Богородице како јој говори: “Маро, Маро, благодарим ти због онога што си учинила. Ипак, остави дарове мудраца овде и удаљи се одмах. Јер ја сам овде Царица!”

Рећи ћу вам још нешто: Пре око педесет година – како смо сазнали од старца Гаврила Дионисјатског – једна француска новинарка је написала књигу под насловом “Месец дана са атонским монасима”. На тим страницама је написала различите бесмислице... Не можете ни да замислите... Шта се потом догодило? Ова

новинарка – не могу да се сетим њеног имена – разболи се од неке нервене болести, од које је веома пострадала и патила, патила, патила... Један лекар, такође Парижанин, обавести се о овом њеном случају и оде да је посети док је лежала у кревету. Он је тада упита: “Оно што си написала о Светој Гори, да ли је истина? “Ах”, рече му она, “то су све моје измишљотине које сам написала ради добре продаје. То су све лажи и због тога оволико страдам...”. Лекар ју је саслушао с пажњом и потом јој рече: “Сада, када си схватила свој велики грех, напиши једну књигу у којој ћеш оспорити претходну и добићеш опроштај од Пресвете Богородице и од светих светогорских отаца”. И она је заиста написала ту књигу. На

тим страницама је, између осталог, написала: “Ово сам написала као плод своје маште...”. Видите: требало би људи добро да пазе шта говоре и шта пишу о Светој Гори... Духовни закони и како су неумољиви.

- М.М.: Старче, молио бих вас сада да кажете нешто о смрти. Сама ова реч изазива велики страх код народа...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Раније смо рекли да верни узрастају благодаћу Божјом и делањем (= трудом) човековим, тј. духовним животом. То је дар, благодат Божја, која се уједињује са напорима човека. Напоредо са овим иде и оно што смо рекли о смрти. Када човек живи светским животом, када му је непознато оно што је духовно, онда се он

плаши смрти. Видите, таквом човеку недостаје вера у стварност вечности, царства Божјег. Нажалост, он не само да ово не разуме, него је и спутан демонским деловањем и хиљаду и једним разлогом. Човек чита различите испразне књиге, смућује се и упетљава тако много, да на концу губи наду. Другим речима, ова благословена нада на вечност, на царство Божје, бива погрешно схваћена. Човек потамњује ову наду и запада у стање маловерја. Када, међутим, човек дође до познања Бога, када почне да мења свој живот, када почне да разабире (= разумева) духовно учење Јеванђеља и дела светих отаца, тада се ослобађа и својих окова. Његова вера узраста а као последица тога узраста и његова нада на Бога. Кроз

узрастање вере,
побољшава се и духовно
стање човеково и човек
почиње да живи царством
Божјим које је у њему и
тада почиње да заиста
разумева да овде борави
привремено. Радећи
непрестано на свом
духовном и
светотајинском животу,
он у себи живо осећа
“град будући” и
предокушава царство
Божје. Не само монаси,
него и браћа која живе у
свету могу да осете ову
велику радост. Имао сам
прилике да упознам људе
који су са радошћу чекали
да оду из овог света, да би
ишли к Богу, да би се
сусрели са оцима и
браћом који су пре нас
живели. Они су то
осећали у себи пошто су
окусили царство Божје.
Они су предокушали
радост царства небеског.
Чека их Христос, чекају
их анђели, чекају их

њихови. Због тога они одлазе с радошћу, с надом, као да одлазе на славље. Све ово, наравно, не бива одједном, изненада. Овоме претходи дугогодишњи одговарајући духовни живот. Мало по мало човек све више узраста док не дође до степена на коме више нема проблема. Он тада спознаје своју усмереност ка вечности. Сваки дан који пролази за њега је добитак. Он се непрестано припрема за онај час. У свакој невољи, у сваком искушењу са којим се сусреће он се присећа љубави Христове и царства Његовог. Он већ овде постаје становник царства Божјег. Он нема проблемема, он нема питања, он није узнемирен. Код њега је све бистро и чисто. Он у себи има сигурност и увереност. Ово радосно

стаће указује на то да је у њему присутна благодат Божја. Лукави, свакако, не престаје да искушава. Он се сада позива на “разум”, и на тај начин покушава да унесе смутњу. Савесни хришћанин, међутим, не подлеже овоме. Он гледа на васкрсење Христово и у њему види и своје сопствено васкрсење. Он у себи има живу наду на Царство Божије кога је – како смо раније рекли – предокушао.

Смрт је почетак истинитог живота. Овде, сада имамо смрт. Постоје три рођења човекова: физичко када се наврши девет месеци трудноће, духовно (које се задобија крштењем) и рођење у истинити живот након што се испуни време (након нашег живота овде). Ово треће је најважније, чудесно, благословено рођење за

царство Божје. Смрт је, дакле, рођење, јер кроз смрт улазимо у живот. Тако говоре и оци цркве: овде је смрт а тамо живот. Смрт је као пролаз, као врата која се са једне стране затварају а са друге отварају.

- М.М.: Старче, у наше време многи људи говоре о антихристу а мало њих говори о Христу. Другим речима, антихристологија као да је заменила христологију...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Наша црква има све што је потребно за спасење. Све је савршеном премудрошћу устројено. Због тога ми не треба да се бавимо временима итд... То је погрешно. Антихрист је увек присутан – како каже Апостол – кроз прогоне,

кроз искушења, кроз ратовање против оних који верују у Господа Исуса Христа и то Распетог. Свакако, и Апокалипса (= Откровење Јованово) и свети оци јасно говоре. Ми гледамо наше доба. На неки начин и технологија га усмерава да иде у овом правцу. Гледамо како се припрема за печашење. Када дође време доласка анатихристовог, Господ ће припремити своје верне, он ће их у онај дан оденути, он ће их умирити. У сваком случају треба да верујемо ономе што нам говори Свето Писмо. Ако се тај дан збуде у наше време, верујем да ће нам благодат Божја дати снагу, како што ју је давала мученицима и исповедницима у свим временима. Треба да пазимо да не примимо

печат звери...

Сетите се онога што смо говорили о помислима: рекли смо да оне имају свој прави смисао, да поред тога што могу да му штете могу и да му користе. Тако, дакле, и што се тиче антихриста и то има своју другу страну. Чудите се? Шта нам је старац Пајсије говорио о овоме? “Благо ономе ко буде живео у оно време, јер ће имати силу да се подвизавају смело. Многи би пожелели да се нађу на њиховом месту како би могли да задобију већу награду због антихриста. Мученици, великомученици ће својим исповедањем сасвим ослабити антихриста. То је победа цркве”. Да, много тога ће учинити антихрист, али појавиће се снажне душе које ћа га поразити.

Господ ће тријумфовати...
“И тада ће сви који су на
небу и сви који су на
земљи и сваки народ
земаљски, исповедити да
је Господ Исус Христос,
на славу Бога Оца. Амин”.
Господ је свагда близу
нас. Јер то је и сам рекао:
“Гле, ја сам са вама у све
дане...”. Каква је то утеха?
И у оно време биће уз нас.
Биће уз онога који жели
да се супротстави
/антихристу/ и да Га
исповеди. На другом
месту нас храбри: “Не
бојте се јер ја победих
свет...” и лукавога. Такође
нас саветује: “Немојте се
бринути о томе шта ћете
говорити... Ја ћу вам дати
мудрост и реч у час
онај...”. Сетимо се
мученика, како нам
говори синаксар, који су
још одавно осетили
мучења, страдања, бол.
Њих је у тешкоћама
оснаживала благодат, и
чиниола од њих

“надљуде”. У житију преподобног Петра Александријског, мученик приповеда: “У почетку док су ме мучили разним оруђима, док су ме злостављали, осећао сам бол. Одједном ми се показа некаква светлост и предамном се указа анђео Господњи који ме је нечим покрио. Одједном се душа моја испуни радошћу. Моје тело је било тешко оковано, али ја нисам ништа осећао. Он је учинио да нисам осетио бол и мучење – ништа! Осетио сам утеху у себи, осетио сам радост, док су они настављали са мучењем”. Тако и у страшне дане антихриста, хришћани ће бити мучени и жалошћени. Господ ће их, међутим, на свој начин укрепити.

- М.М.: Старче, раније сте поменули старца Пајсија. Да ли сте

га познавали? Ово питам због тога што сам сазнао да је старац многе младе монахе из вашег манастира саветовао како да живе у киновији.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Нисам имао среће да добро упознам светог старца. Нешто ћу вам ипак рећи: Месец дана пре његовог блаженог уснућа, вратио сам се из Солуна. Старац је био веома исцрпљен због озбиљне болести. Ово је био разлог због кога сам одлучио да га посетим у Суоти, премда сам тај сусрет и иначе желео. Напокон смо стигли и упутили се у манастир. Замолили смо монахе да нас одведу да му целивамо руку. Одбили су нас љубазно и са поштовањем, рекавши да његово здравље то не допушта. Изненада један

од монаха прође поред параклиса у коме смо били и оде да обавести старца. Иако недостојан, добио сам од Бога тај благослов. Велика, велика радост ме обузе што ме старац прима. Тек што сам ушао у његову келију осетио сам благоухање (= миомирис) светих моштију, који се појачао када сам му приступио. Мирисао је од главе до пете. Љубазно и са занимањем ме упита за манастир, за неке монахе које је познавао. У једном моменту рече ми за једног који је прошле године дошао као искушеник: “Овај можда и не жели да буде монах”. Као да ми је рекао да тај није за монаха. И заиста, како је рекао, тако је и било. Није била потребна никаква друга потврда осим старчеве благодати. Благоуханије које се од њега ширило било је

попут оног од светих
моштију, исто,
благословено...

- М.М.: Да ли сте
познавали старца Јефрема
Катунакијског?

- Архимандрит
Филотеј Каракалски:
Неколико пута сам
одлазио у његову
испосницу у
катунаксијкој пустињи.
Први пут сам га видео
1971. Други пут сам ишао
у његову колибу са
једним другим монахом.
Био је то дан након
Светога Претече. Били смо
на богослужењу у
манастиру Дионисјату и
након трпезе кренусмо у
Катунакикију, до
испоснице Светога
Јефрема. Посадио ме је да
седнем и послужио.
Разговори које смо
водили стално су се
враћали на велику тему
послушања. Испричао

нам је различите приповести о свом старцу Никифору. Говорио нам је и друге приповести о другим монасима. Шта да ти кажем... Био је то за нас дар Божји што смо имали прилику да се сусретнемо са овим старцем...

Једном приликом 1993. године ишли смо у Катунакију са једном групом каракалских монаха. Старац и његови ученици су били изван колибе и седели су на клупици испред. Тек што нас је угледао, осмехну нам се радосно и повика: “О добро дошли! Добро сте ми стигли!” Као што је познато, наш Старац Јефрем Филотејски је био ученик старца Јосифа Исихасте. пришао ми је, отворио руке и снажно ме загрлио, позвао ме је унутра непрестано ме благосиљајући.

Разговарали смо о различитим стварима. Његове беседе су увек доносиле духовне користи. Поред њега сам осећао такву радост, да сам имао утисак као да сам у рају. То је за мене било велико, дивно и чудно искуство. Био је то дар Божји што сам имао прилику да упознам овог старца.

- М.М.: Свети игумане, кажите нам нешто о вашем старцу Јефрему, ученику блаженог и светог Старца Јосифа Исисхасте.

- Молим вас, дакле, да нам говорите о вашем старцу. Молим вас да учините тај напор, свети игумане...

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Учинићу то љубави ради и ради послушања, јер је и старац мој непрестано

вршио послушање свога старца Јосифа. Он је вршио савршено послушање. Примио је богатство благодати Духа Светога тако да је постао старац и духовник испуњен благодаћу. Ово важи како за мог старца Јефрема тако и за остале свете ученике старца Јосифа, који су представљали узор монаштва... блажени отац Харалампије игуман Дионисијатски, благословени старца Јосиф ватопедски, блажени отац Јефрем Катунаскијски, мој старац отац Јефрем Филотејски и други. То кажем поново да бих нагласио: били су надахнути његовим послушањем, ови оци наши.

Када је реч о мом старцу, желим да кажем да нас је Бог удостојио да упознамо благодат која је

била у његовом срцу. Бог је почаствовао његово савршено послушање, и удостојио га да око себе окупи блажено братство. Након упокојења старца Јосифа, мој старац се настанио у колиби Светог Артемија. Тамо је Бог окупио наше братство. Живели смо исихастичким животом. Наше правило је било у потпуности исихастичко.

- М.М.: Какво је било?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Богослужење је почињало са заласком сунца а завршавало се о свитању, отприлике око осам сати. Богослужење се савршавало на исихастички начин, уз помоћ бројаница. Овакав типик је наш старац донео из пустиње, из свакодневног

подвижничког делања
какво је имао са старцем
Јосифом и осталом
тамошњом сабраћом.
Овог исихастичког
правила држали су се наш
старац Јефрем
Филотејски, старац Јосиф
Ватопедски, старац
Харалампије
Дионисјатски са својим
братствима. Тако се тога
држимо и ми.

- М.М.: Које
службе савршавате свако
вече уз помоћ бројаница?

- Архимандрит
Филотеј Каракалски:
Повечерје, вечерње и
јутрење.

- М.М.: Старче, да
ли сам добро разумео да
не читате све тропаре на
вечерњем, на повечерју,
да не читате псалтир, и
томе слично?

- Архимандрит
Филотеј Каракалски:

Тачно. Један од нас помоћу бројаница “одбројава” свако богослужење, а изговарамо молитву “Господе Исусе Христе, помилуј ме”. Тако раде исихасти...

- М.М.: Колико бројаница је потребно да се прође од заласка до изласка сунца?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Двадесет пет бројаница од по три стотине. Једино Света Литургија не може да се замени бројаницама. Не може да се замени. Све остало може. Свету Литургију савршавамо тачно у поноћ, када се заврше богослужења са бројаницама. У тај, дакле, час – на средини ноћи – сабирамо се у средишњем храму Светог Артемија, где почињемо јутрење, у наставку часове и на

послетку је Света Литургија. Ако је то дан у који се причешћујемо – уторак, четвртак, субота – читамо и молитве пред свето причешће и долазимо на Свету Литургију. Старац служи...

- М.М.: Колико отаца тада дође?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Долази око двадесет пет.

- М.М.: Црква Светог Димитрија се налази мало подаље од манастира где се налазимо, зар не?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Да. Налази се на мање од један сат одавде, од манастира Каракала, у правцу према Великој Лаври. Налази се испод једне узвишице и не може

да се види одавде.

- М.М.: Старче, да се вратимо на исихастичко ноћно правило, које се завршава Светом Литургијом. Након причешћа или примања нафоре шта чините?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Након тога се одмарамо два или два и по сата. Након тога савршавамо различита послушања, како ко. Један иконопише, други кува, трећи меси и пече хлеб, уређује колибу, припрема дрво за иконе, али се бавимо и другим пословима. У овој области има доста маслина, расту и различите махунасте биљке а имамо и башту. Неки од браће баве се и овим пословима. Други раде на поправци зграде. Једни доносе песак,

камење, , малтер. Након рада следи трпеза и одмах након тога је послеподневни одмор, да бисмо се припремили за свеноћно бденије.

- М.М.: Када у храну стављате уље?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Уторком, четвртком, суботом и недељом. Наравно кад није пост, онако како га је одредила црква.

- М.М.: Колико дуго сте остали у колиби Светог Артемија?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Отприлике две и по године. Тада је наш старац позван у свети манастир Филотеј, где смо и ми отишли с њим.

- М.М.: Старче, колико је тешко монаху

да живи таквим тврдим, исихастичким начином живота?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Такав живот је веома душекористан... Монах се њему радује и весели. Монах не жели да изгуби ни један минут исихастичког живота.

Најважније у исихастичком животу је благословено послушање. Када се исихастички живот одвија под руководством просветљеног старца и послушања њему, тада се постижу дивни резултати.

Осећамо, љубљени мој Маноли, снажно присуство Божје, присуство благодати Његове – то су осећала сва браћа – док се налазимо у близини старца... Смирено кажем да нисам био достојан

овог дара, и да га нисам најбоље искористио. Оно што сам читао и што читам у житијама светих, у старечнику итд, то сам дању и ноћу доживљавао док сам био уз мог старца! Благословени, најблагословенији старац, свештени образ Свете Горе и читавог православља... Имали смо велики благослов што смо са њим живели. На делима смо се од њега научили врлинама: љубави, смиреноумљу, расуђивању. Старац је имао просветљење од Бога. Њега је водила благодат Његова и упућивала га како да на најбољи начин поступи са сваким, користећи светоотачка упутства и љубав.

- М.М.: Која је најважнија особина Старца Јефрема Филотејског? Да ли љубав

или расуђивање или праштање? Можда нешто друго?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Старац је имао многе благодатне дарове, ове које сте навели и још многе друге. Благодат Божија га је даровала даром духовног очинства, душеводитељством, што је било као украс плејаде врлина. Поред манастира на Светој Гори где је био духовник, он је пружао подршку и мушким и женским манастирима који су у Америци, савршавајући тако огроман посао. Помагао им је тако, на славу Божју.

- М.М.: Свети игумане, знам да је свети Јосиф Исихаста био научитељ умне молитве. Шта је ваш Старац и духовник вас научио?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Његово научавање је било да ороси наша срца саделавањем умне молитве. Оно што је њему предао његов старац Јосиф Исихаста, након што га је заједно са осталим својим ученицима отпустио, предао је он нама овде на Светој Гори а сада и у Америци.

- М.М.: Старче, некако је благословено да вас упитам, који метод спуштања ума у срце вам је предао?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Овде не може бити речи о неком општем начелу. Старац је био просветљен благодаћу Божијом, и благодат му је указивала коме треба да говори о начину спуштања ума у срце. На одговарајући

начин који му је открила благодат Божија старац је сејао и сеје ово ретко семе.

- М.М.: Старче, верујете ли да се у наше време могу наћи такве духовне величине попут стрца Јосифа Исихасте, старца Јефрема Катунскијског, старца Пајсија (да поменем само оне који су се упокојили)?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Мислим да је Свети Исаак Сирин рекао да су одабрани, благодатни, људи “одабрани од утробе матере своје”, ретки у свакој епохи.

- М.М.: Да ли то, старче, значи да такви људи постоје у сваком нараштају?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Свакако, сигурно да

постоје. Свакако, мало их је, веома мало...

- М.М.: Свети игумане, дознао сам да се изнад вашег манастира, у одређена времена, изображава крст.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Хм... да. Мени су донели једну фотографију. Ја, пак, мислим да је на њој био дим. Не мислим да се код нас збива нешто посебно у односу на друге манастире. Због чега би се тако дешавало? Ово је један манастир као и остали.

- М.М.: Поменуо сам раније оче Фолотеје, да је старац Пајсије бринуо о више младих монаха из вашег манастира који су желели да живе подвижнички.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: У

овоме што је чинио свети
Старац ја видим благодат
и руку Пресвете
Богородице. Истина је да
нам је он послао доста
монаха. То такође
сматрам благословом
Богородичиним, што је
упутила старца да нам
шаље нове монахе. Ово
се можда догодило због
тога што је наш манастир
у прошлости прошао кроз
тешке тренутке. Да би нас
умирила и да би обасјала
наше душе, она нам их је
послала. Промислом
Божјим и молитвама
Пресвете Богородице
задобили смо од тога сви
велику корист. Слава Богу
за све то.

- М.М.: Старче,
пошто смо доста рекли о
читавај овој заједници,
желео бих да вам изразим
благодарење у своје име и
у име љубљених читаатеља
и читаатељки и да замолим
за ваше богоугодне

молитве. Благословите нас одавде, из овог светог манастира.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Ја да благословим? Ко сам ја? Света Гора има много достојних преподобних и благодаћу испуњених отаца који нека вас благослове. Такође и у свету постоје врлински оци да вас благослове. Ја сам најмањи и сасвим недостојан да учиним оно што од мене тражите.

Радост свих светогораца и моја последњег међу њима јесте што се поносимо нашим подвижничким народом. Радујемо се што се мноштво душа окреће ка цркви и што се старају да воде достојан духовни живот. Ово је наша радост и за то се свагда молимо. Молимо се Господу да утврди народ свој, да га

оснажи, да га укрепи. Свеопшта огреховљеност која постоји, чини да наш народ осећа чежњу за изгубљеним рајем и да се враћа цркви која тај рај симболизује. Ни за један тренутак не треба да заборавимо на богонадахнуте речи Апостола Павла: “Где се умножава грех, умножава се и благодат”. Благодат Божја која нас пригрљује и утврђује.

А ми се свом душом молимо да Господ, заступништвом Пресвете Богородице, благослови наш народ да остане чувар православља. Многи људи у читавом свету – иновјерни и неверни – окрећу се православљу. Када је то тако, колико смо више обавезни ми Грци који имамо тако огромно наслеђе, ми Грци који смо изабрани – нови Израил –

ми Грци који смо позвани да будемо најприлежнији у вери, и да будемо пример свим осталим православнима и не само њима. Нема потребе да се присећам шта је господ у Јеванђељу рекао за Грке и шта су све Грци чинили ради вере Његове унутар и ван својих граница. Европа би требала да буде захвална Грчкој за православље. Апостоли су стигли све до Велике Британије, све до скандинавских земаља. Свети Дионисије Ареопагит је пострадао у Паризу са двојицом својих ученика.

Наш народ, љубљени мој Маноли, има исту ту част и радост, исто то наслеђе, и због тога има велику обавезу да се држи онога што су нам оставили оци наши. Треба да будемо стражари који бдију над нашим

светим православљем, и да га се држимо као зенице ока, са ревношћу, жељом, свом душом нашом. Наш народ треба да верује чврсто и да свагда остане у заливу цркве. Ово је наша молитва и наша молба: С једне стране се молимо да Бог подржи оне који се подвизавају, верне људе који показују своје сведочење вере свакодневно, оне који у својој кући и у свим областима живе са Христом “присутним”. Са друге стране молимо се да наш народ више дела, да се буди, да се враћа, да се изнова евангелизира. Нека даде Господ благодат управитељима цркве, митрополијама, парохијама, да увек ревносно раде на овом путу. Велика нам је радост што видимо – као један важан знак – напредак нашег народа на

путу ка Богу.

Раније смо поменули да ван Свете Горе, постоје бденија која се служе три сата, четири сата, пет сати, са пуним црквама. Тако је и на акатистима, у време великих празника, недељом али и у другим приликама. Молимо се да се народ наш са успехом врати у окриље Мајке цркве, јер на том путу неки су још увек несигурног корака. Потребно је да се читав свет суштински окрене цркви, и да води исправан хришћански живот.

Видите данас – што је утешно – да се Света Гора обогаћује многим младима. Нова братства, многи монаси ревнитељи који “ревнују по разуму”. Али и у свету настају многи мушки – а женски још више –

манастири, испуњени младим монасима и монахињама чије је главно дело молитва. Наш народ има велику потребу за молитвом и манастири је испуњују. Сваки манастир – унутар или изван Свете Горе – има један круг људи који га помаже и који га посећује. Молитвене посете и обиласци манастира, чине добро многим људима. Видите колико је људи који данас посећују свету Гору... Све је то због утехе коју наш народ тражи. Мољења наша, молитве наше, нада наша јесте да се загреју срца, да се људи окрену према цркви, кивоту спасења. Ово је жарка жеља и радост свих нас светогораца. У нашим богослужењима налазе се молитве за утврђивање (= да се утврди) свет. Сваке ноћи у нашим келијама, у нашем личном правилу,

монаси Свете Горе и браћа и сестре наше који у свету монахују, много времена проводе молећи се за читав свет. Када кажем “читав свет” желим да подвучем да се то односи на нашу браћа која се налазе по свим крајевима земље. Радујемо се јер смо сазнали да они држе предање са таквом прилежношћу која превазилази нас који се налазимо у самој Грчкој. Радост је и велика утеха што знамо да они толико чине на прослављењу Правсолавља и Грчке у свом лику (тј. кроз своје личности – прим. прев.). Молимо се да их Бог облагодати у њиховим срцима, да их утврди – посебно нове генерације које се тамо рађају – да сазнају древно православно предање. Радујемо се што они уче грчки језик и наше

обичаје. Молимо се за њихово здравље, снагу и напредак и да остану “чврсти и непоколебљиви”, и да се не удаље од православља и од свога рода...

- М.М.: ... Старче, ако неко од наших читалаца жели да вас посети, има ли за то благослов?

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Овде долази много света. Много пута током дана одговарам на телефонске позиве. Никада не престајем да исповедим било овде, било у свету где идем. Бог у свом винограду има много достојних делатеља свога Јеванђеља, људи облагодаћених. Када је човек у тескоби и када тражи од Бога помоћ, Он га води на одговарајући начин.

- М.М.: Свети игумане, још једном вам топло благодарим, за вашу љубазност коју сте показали овде у светом манастиру Каракалу. Знам да све то чините на славу Божју и на славу Пресвете Богородице Игуманије Свете Горе и ради спасења душа свију нас.

Молим вас да нас и ви и остали каракалски монаси свагда помињете у молитвама.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Било ми је задовољство. Имам обавезу да се за вас моли. Рекао сам вам раније да сам ја најмањи од свих светогораца. Али напoкoн, пошто сте упорни, као последњи међу монасима – шаљем вам поздрав и љубав и од срца се молим да вас Бог утврди као и вашу породицу, као и ваше

љубљене читатеље. Нека вас Бог надахне и нека вас утврди да увек будете достојни да вршите ово ваше дело које помаже многим душама “у Христу”.

Молимо се из све душе да Господ богато дарује наш народ благодаћу.

- М.М.:
Благословите, старче.

- Архимандрит Филотеј Каракалски: Нека вас Бог благослови и са вама и све људе. Амин.